

D'ARREU

El nostre consoci Cosme Aguiló va fer el pregó de la Festa de Sant Jaume de l'any 2000, de la vila mallorquina de Santanyí. La població commemorava l'any passat el 700è. aniversari de la planificació urbanística de Pere Sturç i Ramon Desbrull, feta per manament del rei Jaume II de Mallorca. En aquest pregó Cosme Aguiló posa en relleu una sèrie de característiques que defineixen la personalitat de Santanyí fent un repàs breu de la història de la vila: els primers "presantanyiners", amb els seus costums prehistòrics i les seves habilitats artístiques i arquitectòniques, el contacte dels indígenes amb les cultures clàssiques i els canvis que això comportà, l'arribada dels àrabs i la dels colonitzadors catalans que esborraren molta part de les característiques anteriors i n'afaiçonaren de noves, moltes de les quals la població ha mantingut en aquests darrers vuit segles. Parla després de les vetes de pedreny que hi ha a la vila i que han estat explotades des de la prehistòria, de l'absència general de la pluja, de les antigues basses per recollir la poca aigua, dels pous i de les cisternes, del bell paisatge de Santanyí, del contraban, del parlar mariner i del parlar camperol i de moltes altres coses, tot expressat d'una manera força poètica i mostrant l'amor que sent per la seva terra. Constata els canvis vertiginosos que han tingut lloc els darrers trenta anys, però confia en la capacitat de reacció dels vilatans, i n'esmenta molts que han destacat o que destaquen en diversos camps artístics, professionals, literaris, científics o simplement artesans, menestrals i professionals que desenvolupen la seva feina amb dignitat i competència. I acaba demanant als vilatans que no deixin perdre la llengua que han rebut dels avantpassats i que celebrin la festa amb alegria. L'Ajuntament de Santanyí ha editat aquest pregó, que val la pena de llegir amb tranquil·litat i sense presses, ja que és tot un plaer per la riquesa del llenguatge que Cosme Aguiló utilitza en la seva exposició.

* * *

PROGRAMA DE FESTES DE FELANITX

Dos toponimistes mallorquins conspicus, Mn. Pere Xamena (*Els carrers de Felanitx*, 1983, i *Felanitx mot a mot*, 1991) i Cosme Aguiló -company de junta de la nostra societat- (amb una bibliografia massa extensa perquè ara la puguem detallar), ocupen una bona part de *Festes de Sant Agustí. Felanitx, Agost 2000*, un programa de festa major presentat amb gust, amb il·lustracions policromes. Mossèn Xamena no fa onomàstica, sinó que dedica els seus articles, «Felanitx, 700 anys vila» i «La vinguda de la reina Isabel II a Mallorca ... », a parlar d'història felanitxera. Cosme Aguiló tampoc no en fa, però s'hi acosta amb un escrupolós exercici d'etimologia a l'entorn de *Pisum sativum*, "pèsol". És una bona mostra de la passió dels dos toponimistes per la investigació i la divulgació de temes històrics i lingüístics de les Illes.

* * *

En el II Col·loqui d'Estudis Transpirinencs, que es va celebrar a Ripoll els dies 6, 7 i 8 d'octubre del 2000 organitzat per la Unió de Centres d'Estudis Transpirinencs, entre d'altres estu-

dis que van aprofundir en diferents temàtiques del món de la ramaderia, especialment pirinenca, es va presentar el treball de Jaume Nieto *Toponímia del terme de Queralbs relacionada amb els pastors*.

* * *

El mes de juliol del 2000, l'Ajuntament d'Ontinyent va acordar donar el nom de Joan Coromines a un carrer d'aquella població de la Vall d'Albaida. Felicitem cordialment aquell Ajuntament per aquest acord, que, sens dubte, serà acollit amb gran satisfacció per tots els estudiosos de l'onomàstica i pels lingüistes en general, ja que honora dignament la memòria del que probablement ha estat el millor romanista català del segle XX.

* * *

En el número 8, corresponent al segon semestre del 2000, la revista "Golany", editada per l'Ajuntament de Sant Miquel de Campmajor (Pla de l'Estany), continua la tasca d'estudi de la toponímia del terme, tasca iniciada en el número anterior i recollida a la secció anomenada "Conèixer la Vall". Vegeu el nostre butlletí interior número LXXXI (juny del 2000), pàgina 83, on comentàvem aquesta encertada iniciativa.

En aquest número 8, hi ha l'estudi de la toponímia de l'extrem nord-est del terme, entre el Pi de Sant Josep, Briolf, Can Pla i el bac de Boquià. S'hi recullen 25 topònims, i, com en el número anterior, hi ha una petita descripció de cadascun dels topònims i un número de referència que permet situar-los en la reproducció del mapa de la zona a escala 1: 5.000 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

* * *

Ja és sabut que les Festes de Moros i Cristians que se celebren a diverses poblacions del sud del País Valencià tenen un gran arrelament popular i són viscudes amb gran interès i emoció per tots els habitants i els visitants. El nostre consoci Emili Casanova, fill d'Agullent, ha estat enguany el pregoner de les festes d'aquella vila de la Vall d'Albaida. En el seu parlament explica, en primer lloc, què representen els mots "festes" i "moros i cristians". Respecte a aquest darrer nom, a més, fa un breu repàs de les circumstàncies històriques i socials que van afavorir la creació i extensió de les festes, consolidades ja en el segle XIX a Alcoi i Biar, fent evolucionar altres festes antigues com a Bocairent o Villena, substituint-les com a l'Ollerria, o complementant les existents com a Albaida. Pel que fa a Agullent, explica que les festes es van fer per primera vegada el 1883, per iniciativa de les autoritats municipals i de les famílies benestants, copiant les festes d'Ontinyent iniciades el 1860. I ressegueix les incidències de les festes fins al moment actual. En segon lloc cita els noms de les filades de què hi ha constància escrita en diferents èpoques: la Guasa, l'Alegre, el Gasógeno, la Juerguista, la Garba, l'Estudiantina, els Kàbiles, els Moros Cordoneros, els Valencians, els Pastors, els Llauradors, els Caçadors, els Mariners, els Berenguers, els Califes, la Ben-Hulem, les Conqueridores, els Creuats, els Abenbasols, entre d'altres. També esmenta els canvis de noms que han tingut algunes d'aquestes filades des que es van crear. Després, en tercer lloc esmenta els capitans actuals, Carlos Esplugues Pastor, pels moros, i Antoni Galbis Gandia, pels cristians, i fa una petita explicació sobre els seus avantpassats, els seus llocs d'origen i les èpoques en què anaren a establir-se a Agullent. Acaba aquesta part esmentant també el nom de les abandonades i dels ambaixadors. En un altre punt lamenta l'absència de la banda de música d'Agullent, absència més lamentable encara si es té en compte la trajectòria musical de la població, que, en algunes èpoques, ha tingut dues bandes de música i ha ofert diversos compositors. I, finalment, desitja a tothom, vilatans i forasters, unes bones i divertides festes i els engresca a gaudir-les amb tota sinceritat i bona convivència.